Ч. 281 (13.826). Львів, субота 20. жовтня 1934. Poucłowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Еспанська хуртовина.

ОБРАЗ ЗНИЩЕННЯ.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. Подорожні, що прибули з Еспанії і були в Овієдо в часі боїв оповідають, що деякі дільниці міста пригадують своїм виглядом і знищенням французькі містечка на фронті в часі світової війни. Шкоди перевищують 200 міліонів сетів.

СОТНІ УБИТИХ.

ПАРИЖ, 17. X. ПАТ. Урядові війська ліквідують останні революційні вогнища в Трубія, Мієрес і Сенс. В Овієдо військо здобувало дім за домом. Повстанці були добре озброєні в скоростріли та найновіші гармати, забрані з фабрик зброї в Астурії. Є понад 700 убитих.

До Парижа надійшли вістки, що в Еспанії вибух новий генеральний страйк. Телефонічна комунікація зі закордоном перервана.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ЩЕ БЮТЬСЯ.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. З Мадриду повідомляють: Вчора оголошено закон про привернення кари смерти за деякі проступки, як атентати при помочі вибухових матеріялів або пальної зброї, що спричинили смерть або рани осіб. Підчас засідання ради міністрів міністер війни заявив, що акція урядових військ в Астурії проти повстанців розвивається правильно. Сили повстанців обчисляють на 20.000 людей. Наслідком морозів і снігів, які впали в Астурії, військові відділи одержали зимову одіж

БОЇ В АСТУРІЇ

МАДРИД, 18. 10. ПАТ. Міністерство війни оголошує, що військовий губернатор провінції Леон одержав приказ вислати військовий корпус до Гієрос.

У Валенсії поліція викрила в одному склепі 1.260 гранат і кілька скринь динаміту. В Більбао знайдено 40 бомб, 4.000 динамітових набоїв і скриню з муніцією. Арештовано багато осіб. Урядові війська бомбардують місцевість Нава в Астурії, що находиться ще в руках повстанців.

Критичний голос про Югославію.

МОРАВСЬКА ОСТРАВА, 18. 10. ПАТ. Вчора, напередодні похорону короля Олександра в чеському часописі „Дух Часу" появилася стаття, що знеславлює память югославянського короля. Стаття піддає гострій критиці політичні відносини в Югославії, подаючи на цьому підкладі дуже некорисну характеристику короля Олександра.

Зізнання Райтіча.

МАРСЕЛЬ, 18. 10. ПАТ. Райтіч, пересолуханий вчора, зізнав, що уродився в Югославії в 1909 р. і є рільником. Перед атентатом перебував в Янка Пуста серед хорватських еміґрантів, які під проводом Павеліча прямують до відорвання Хорватії від Югославії. Тому, що між зізнаннями Поспішіля і Райтіча не ствердженo поважніших розбіжностей, плянована конфронтація не відбудеться.

Не було угорського пашпорту.

ЛЬОЗАННА, 18. 10. ПАТ. Скінчилися досліди документів, які залишили на двірці учасники атентату в Марселі. Міродатні джерела стверджують, що між паперами не було ніодного угорського пашпорту.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Відні арештували 250 комуністів, яких відставили до табору у Велєрсдорфі.

— Недалеко Манілі (Филипінські острови) затонув японський корабель Кото Мару зі 45 моряками.

— Мін. Ґерінґ заявив представникові „Дейлі Мейль", що Німеччина готова зробити з Анґлією летунську умову.

— У Токіо відбувається 15-та міжнародня конференція Червоного Хреста при участи 246 делегатів.

— Бельгійський король Леопольд відкрив канал ім. короля Альберта, який лучить Льєж і Антверпен.

— Міністр закордонних справ Ляваль відбув довшу параду з румунським послом Цезіяну.

— Лікарі заборонили прем'єрові Мекдональдові працювати з огляду на його лихий стан здоровля.

— Фільмове підприємство з Ню Йорку вислало гидроплян на стрічу корабля „Вашинґтон", віддаленого 900 км. від берега, який віз фільму про вбивство короля Олександра у Марселі. Гидроплян перекинувся, летуя потонув, 4-ох пасажирів вратувалося.

— Президент сенату в Данціґу д-р Равшнінґ заявив, що нема конфлікту між ним і провідником націонал-соціялістичної партії Ферстером.

— Куба зірвала дипломатичні взаємини з републикою Сан Домінґо тому, що не видала колишнього президента Куби Мачадо революційній владі.

Внутрішня позичка Рідній Школі — це ударне гасло сучасної хвилини.

Кожне українське товариство, кожна кооператива, організація, установа і кожне підприємство платить бодай одну позичку Рідній Школі. Те саме зробить кожний член і прихильник Рідної Школи. Одна позичка 25 зол. На цих 25 зол. може складатися і кілька осіб. Можна сплачувати зараз або ратами. Нема ніяких обмежень щодо числа позичок.

Не відкладайте до останнього речинця (31. жовтня 1934. р.), але підписуйте позичку і правильно вплачуйте рати та присилайте позичку.

Всі, що вирівняли позичку, одержують грамоти.

ПКО. ч. 503.624.

РІДНА ШКОЛА Львів, Зиблікевича 14.

До чого прямує Німеччина.

Дещо про нові шляхи й вигляди теперішньої німецької політики.

Відень, 15. жовтня 1934.

Дотепер після засідань Ліги Націй було звичайно спокійно в міжнародній політиці. Цього разу сталось інакше. В цілій Европі говориться про ріжні комбінації, важні подорожі ріжних міністрів є на денному порядку. В багатьох державах закордонна політика перебудовується. Взагалі дипломатичний рух надзвичайний. Причиною того руху і великих змін в европейській політиці є націонал-соціялістична Німеччина.

Німеччина почала перед півтора роками виробляти заборонену їй зброю, як військові літаки, танки, тяжкі канони і т. д. Взагалі Німеччина зірвала була тоді версальський договір і, щоб потім примусити інші держави улеґалізувати це, виступила з Ліги Націй. З початку виглядало так, якби Німеччина знов стала вповні ізольована. Франція виступила гостро проти Німеччини і почала зараз-же відновляти свою передвоєнну політику. Еріо поїхав до Москви і підготовив там вступ Совітського Союзу до Ліги Націй, щоб скріпити позицію цієї інституції, яка після виступу Японії і Німеччини дуже ослабла. Барту їздив до Анґлії і переконав там анґлійських політиків, що Німеччина не загрожує через свою поведінку европейського миру. Дальше прийшло порозуміння Франції з Італією щодо австрійського питання, в якім Італія має саме протилежні інтереси, як Німеччина. Подорож Барту до Румунії вияснила справу Бесарабії і Румунія згодилась на вступ Совітів до Ліги Націй, що було отвертим кроком антинімецької політики. Здавалося, що ізоляція Німеччини переведена вповні.

Але німецька дипломатія почала зараз, як побачила, що їй загрожує, активізувати свою політику і то з немалим успіхом. Подорож Ґебельса до Польщі поклала ґрунт до німецько-польського порозуміння, яке було першою великою поразкою французької політики. Це порозуміння не дало Німеччині нічого практичного, спірні справи остали в завішенні. Але німецьким політикам ішло про щось зовсім інше. Вони дуже добре знали, що увільнення Польщі від французького впливу буде прикладом для деяких держав малої антанти і що в такий спосіб можна розбити цілу французьку концепцію. А що німецькі політики не помилились, показали дальші події.

Югославія хоче якнебудь вирватись зпід французького впливу і вести більш незалежну політику. Першим кроком був торговельний договір з Німеччиною, в якім Югославії забезпечено закуп у неї аґрарних продуктів. Дальше пішла підмога австрійським „наці", які втікли після лютневого пучу до Югославії. Подорож Барту до Югославії була невдачна, він не міг переконати югославянських політиків, щоб во-

чи признали Совіти. Зовсім ясне стало становище Югославії, коли вона не захотіла підписати декларації про незалежність Австрії. Подорож короля Олександра до Франції мала відновити добрі відносини між цими двома державами, але македонський убийник короля перешкодив цьому. Продовження франкофільського курсу в Югославії неправдоподібне. Тепер ситуація така, що вплив Німеччини на цю державу може дуже легко збільшитися.

Але німецькі дипльомати осягнули дорогою порозуміння з Польщею також щось інше. Польща має з Румунією військовий договір, який є гарантом проти большевицького нападу. Взагалі відносини цих двох держав у питаннях закордонної політики дуже тісні, бо їх лучать важні спільні інтереси. Політика Румунії мусить остаточно йти тими самими дорогами, що політика Польщі. На прикладі Польщі Румунія побачила, що через більш незалежну політику від Франції вона може лиш скористати і, як показують деякі факти, хоче перевести зближення до Німеччини. Зовсім визволитись від французького впливу Румунії не вдасться, бо її економічне життя цілковито залежне від Франції, але вона пробує. Германофільська течія румунської політики ще не перемогла, на що вказує вступ Тітулеску до уряду, але в змінених політичних умовинах, які можуть прийти внаслідок марсельського атентату можуть прийти, побіда тої течії не є виключена.

Отже теперішня закордонна політика Франції — ратування своєї міжнародньої позиції при помочі Совітів — може мати для французів зовсім несподівані наслідки. Єдність малої антанти є загрожена, бо лиш Чехословаччина має користь із теперішньої французької політики. Також ревізіоністичний бльок під проводом Німеччини не є вже утопією і може незабаром здійснитись.

Бо не лиш у середній Европі, а також на заході Европи французька позиція ослабла. Англія піддержує на далекому Сході Японію проти Совітів, які загрожують англійським кольоніям своєю пропагандою. А коли Англія на далекому Сході проти Совітів, то вона не може піддержувати їх в Европі. Значить: не може бути союзником Франції і противником Німеччини. Що Німеччина веде протирадянську політику — це річ ясна, а тому й Англія буде змушена піддержувати Німеччину в цій її політиці.

Щодо Австрії, то Німеччина остаточно переконалася, що переворот у ній був би причиною европейської війни, тому хоче порозумітися в цій справі з Італією, щоб також тут забезпечити собі піддержку в справі порушення версальського договору.

Плян Німеччини полягає у тому, щоб утворити великий ревізіоністичний континентальний бльок держав з авторитетним режімом. Політична ситуація для Німеччини корисна і тому цей плян може їй вдатись.

Ю. А.

Без програми.

СУТЬ І ПІДСТАВИ ІТАЛІЙСЬКОГО ФАШИЗМУ.

Від чільного італійського публіциста дістаємо статтю на тему ідеольогічних джерел фашистівського руху. Містимо її як безперечно дуже цікавий підхід до цієї справи, — при чому, очевидно, за всі свої твердження відповідає Ш. Автор. — Прим. Ред.

I.

Фашизм, це явище складне. Тому й важко звести його до звичайних норм і напрямних. Будинок фашизму не здвигнений на підвалинах доктрини. Бо всі доктрини, які розуміємо як звичайні академічні дискусії, виключені зі щоденного життя фашизму.

Можна сказати, що фашизм діє при помочі інтуїції свого вождя, а вчені допукуються у тих діяннях глибоких причин. Доктрина, при її остатній аналізі, стає тим останнім аргументом, який узгіднює конкретний акт з його льогічними мотивами. Фашизм — це поворот духа до римської епохи. Це виявляється у засаді: „жити, а щойно потім фільософувати".

І саме тому, на початках римської цивілізації, коли у Греції фільософія заходилася, щоби вияснити, які взаємини істнують між одиницею і державою, тоді Рим не звертав ніякої уваги на ніяку фільософію і поширював свою імперію, даючи народам закони. І саме тому, коли християнізм голосив ідею братерства у Христі, Римська Церква — конкретне здійснення — клала підстави під свою реальну організацію.

І тому в той час, коли вчені середневіччя з трудом заходилися біля реставрації підупавшого авторитету церкви й цісарства, тоді виринали комуни, — вияв латинства, який нищив шкідливі впливи.

І так, коли для французької революції підготовка в царині ідей була повільна й доктринерська; коли для большевицької революції підготовка вимагала праці трьох, а то й більше, поколінь, — для фашистівської революції все те не було необхідне.

Народ, із пристрастю глядючи на дійсність, помітив гріхи парляментарної і демократичної політики і зареагував, вибираючи собі ко[...] форму уряду.

Яку?

Цю, що відповідала найбільше його життєвим потребам.

Сталося так, що правна сила революції усправедливила перший вияв волі народу.

МОНАРХІЯ.

Демократично-конституційна монархія це орган без сили й без життя; вона примушена функціонувати як регулятор соціяльних з[...] партій.

Монарх, це людина без ніякої відповідальности; він примушений робити добру міну до партії, що володіє; примушений не мати власної думки, примушений глядіти безсильний на боротьбу партій, щоби потім зійти з трону і стиснути руку переможця. По думці конституційної доктрини монархія, це немов запобіжник в електричних проводах, в якому у вигідному моменті виладовуються суперечні сили партій.

А чим була монархія у душі італійського народу? Вона була чимось чистим та ідеальним, одинокою силою, що реально висловлювала поняття батьківщини і справедливости. Це слово й поняття невідомі в парляментарних дискусіях у післявоєнній Італії.

Фашизм знову віддав монархію народові. І тепер монархія стала найвищою синтезою усіх енергій нації. Свідоме зрозуміння історичного розвитку народу утотожнило поняття монархії з поняттям батьківщини. Тому голос італійської монархії, це не голос партії, що верховодить у парляменті, а голос цілого народу.

Ця форма монархії, яку можемо назвати корпоративною, це послідовний прояв концепції зединення і цілости держави.

Але ми, льогічно, могли би сказати, що монархія попередила доктрину, бо вона була вже живучою дійсністю і, хоч не була признана парляментарною формою уряду, все одно так а не інакше жила серед здорових настроїв народу.

ФАШИЗМ І НАРІД.

Фашизм не зробив нічого іншого, лише пішов назустріч народові. А італійський нарід просякнутий живою й віковічною традицією родини, звичаїв, релігії і батьківщини. Це найсильніші ідеали, які стають у проводі кожного відродження італійського міщанина. Бо італійський нарід у своїй суті наскрізь міщанський. Щоби про це переконатися, вистарчатиме, коли приглянемося його сторінці економічній і соціяльній.

Італія це в основі країна хліборобська. Назагал перевищає середня й мала власність. А де велика посілість (лятифундії) розширює своє коріння, там вона організована в такий

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ЖОВТНЯ 1934.

ІМРЕ ГАЛЯС.

Бюро щирости.

Мій приятель покликав мене до себе в каварні і сказав мені нишком:

— Завтра відчиняю своє бюро. Прийди до мене, я дуже цікавий, що ти на це скажеш?

Яке це мало бути бюро, він не хотів виявити.

— Тільки прийди і побачиш. Зимова вулиця 10. — сказав із таємним усміхом.

На другий день вибрався я туди. Вже здалека бачу той дім і на ньому гарну, нову вивіску. Підходжу ближче і читаю:

— Перше загальне бюро щирости.

Чи добре бачу? „Бюро щирости". Що це, до біса, може бути?

Входжу до бюра. Евген усміхається до мене:

— Ти здивований, що?

— Плян, мушу признати, оригінальний. Але чи не міг би ти мені пояснити, чим таке бюро займається?

— Моє підприємство повстало під впливом того простого факту, що люди назагал нещирі, а навіть обріхують один одного. Але щодо себе самого ніхто не підходить зовсім відверто. Навіть дзеркало не показує нам нашого правдивого обличчя. Тимто ніхто не знає точно, чи він гарний, чи поганий, розумний чи дурний, талановитий чи ні, добре одягнений чи без смаку. Той, хто прийде до мого бюра, довідається найчистішу правду, яка вона і не булаб. Чи ти розумієш яке значіння має така далекосяжна реформа?

— А скільки клієнтів було вже у твому бюрі?

— Досі нікого. Мої оголошення появилися щойно в нинішніх ранішніх часописах. Але я пересвідчений, що люди плистимуть громадами. Неодин згодиться заплатити 20 шилінгів, щоб нарешті довідатись правди про себе: про свої фізичні та духові прикмети.

Хтось задзвонив. Увійшов перший клієнт. Була це мала непоказна жінка, навіть дуже погана. Почала говорити:

— Я прочитала ваше оголошення і тому прошу вас сказати мені, чи я досить гарна, щоб надаватись на фільмову артистку. Мої знайомі кажуть мені, що я дуже фотогенічна і мені здається, що мої очі, мій усміх, уся моя стать...

Евген моргнув на мене і підійшов до дами:

ВПоважана Пані! Не дайте себе натягати. Ваші знайомі брешуть. Чи це має бути лице для фільми? Чи це має бути фіґура?

Дама обурилась:

— Мій пане! у такій сукні я певна, що зроблю незвичайне враження...

Мій приятель знов моргнув на мене.

— Це має бути елеганція? Ви взагалі не повинні носити колірових суконь, бо цим іще ріякіше підкреслюєте свою бридоту.

Дама глянула на нього обурена.

— Я дістану від вас двацять шилінґів гонорару — сказав мій приятель.

— Що? після того всього, що ви мені сказали, ви домагаєтесь іще грошей? Я хочу вам зреванжуватись і скажу вам, що ви невиховані та нахаба!

Ударила дверми і вибігла.

— Незадоволена — сказав мій приятель. — Але мусиш признати, що я не міг бути щирішим.

Новий дзвінок і ввійшов якийсь мужчина. Довгий як тичка, у витертому пальті, у краватці артистично завязаній. По хвилині сказав:

— Послухайте. Я за смерть закохався в одній дівчині, що теж і мене обожає. Я написав для неї поезію, але не вишлю її, заки мені не скажете щиро, чи ця поезія гарна.

Евген прочитав поезію і пірвав її на куснi.

— Як вам не соромно виписувати такі хурдиги? — крикнув він до нього. — Цілковито принципіяльно — навіщо ви пишете поезії для дівчини? Ця дівчина вас ошукує! Спитаєте, звідки я про це знаю? Зараз вам скажу. Досить на вас поглянути: такому мужчині ніяка жінка не може лишитись вірна.

— Що?! Ви смієте мені казати такі речі? — і клієнт ударив мого приятеля двічі по лиці після чого втік.

— Маєш перший гонорар — зажартував я.

— Я пропав! — сказав Евген — я вложив усі свої ощадности у це бюро та в анонси, а бачу, що не можу заробити ані сотика.

— Можеш, можеш! Дозволь мені прийняти найближчого клієнта. Я покажу тобі, як з ними розмовляти.

Клієнт появився скоро. Була це 50-літня жінка у страшно жовтій сукні та зеленому капелюсі, одягнена без смаку. Спочатку було мені ніяково, але я заволодів собою і вибіг їй назустріч. Ми виміняли кілька фраз чемности.

— Будь ласка! — почав я говорити. — Хочу вам сказати, що мені дуже важко бути щирим, коли бачу перед собою неприємну особу. Зате як легко мені це зробити з особою молодою та гарною. Ваша сама поява, ваш смак в одязі, елеґанція... інтеліґентний погляд...

— Ви дуже симпатичні — відповіла зраджована дама — але як ви можете за перший погляд оцінювати людей? Я сказала ледви кілька слів, а ви — —

— Навіть якби ви не сказали ні слова, то для мене досить глянути у ваші щирі, інтеліґентні очі, що виявили мені відразу всю правду...

— Дякую вам — відповіла дама і втиснула мені 50-шилінговий банкнот у руку.

Коли вона відійшла, я махав банкнотом і сказав своєму приятелеві:

— Бачиш! Так треба вести інтерес. Тут можна доробитись майна, але треба вміти гарно брехати.

Перекл. з мад. мови *Д. З.*

...спосіб, що дає початок акції видержавлювання. Промисл в Італії дупинився на малих підприємствах. Брак сирівців не дозволяє на могутній розвиток індустрії. Ремісництво має свою столітню організацію і завсіди спиралося на виробництві.

Отож середня і мала власність, ремісництво й дрібний промисл завсіди були противні всякому соціялістичному рухові.

Головної причини того треба дошукуватися в тому, що такі форми організації не створюють чистого поділу між підприємцями і робітничими масами, переплутуючи дуже часто в тих самих особах — характер підприємця і робітника.

Соціялізм і вся демагогія політ. партій не зробили нічого іншого, а лише притьмарили вартости, витворені за давніх часів. Рівновага вартостей, які осягнулося у минулих століттях, стали нарушені марксистівськими ідеольогіями. Але коли ці ідеольогії почали вести нарід шляхом, який провадив до руїни, тоді нарід віднайшов свою енергію й подався на шлях традиції, промощений батьками.

Та всетаки, у модерній суспільности, робітничі сили мають таку вагу, що не можуть бути зневажені там, де йде про здорову політику. Але ці сили організується, обмежується їх, коли грозять насильним вибухом і повертається їх на службу виробництву. Виробництву-ж не вільно змагати до власної руїни і тому треба поставити його на мудрій підставі національної економіки.

І так фашистівська держава правно прийняла всі сили виробництва по окремих категоріях робітників і працедавців, щоби на рівній площині признати вартість міщанства і робітництва: перше з них багате досвідом і ощадно витрачуваною енергією, та останнє — молоде, неспокійне, але благородне і тому потрібуюче опіки.

Фашизм не знищив ані кляси підприємців, ні зарібників. Він лише правно признав їх у ріжних корпораціях, зорганізованих за категоріями виробництва, запевняючи їм таке саме представництво у тих корпораціях.

Коли фашизм дійшов до влади, тоді політичне, економічне й соціяльне поле було поділене на два табори, які соціялізм нацькував до взаїмної борні.

Латинський змисл гармонії підсунув лік, і закон, що єдино узгіднює суперечні інтереси, явився як одинока сила, що могла суперників довести до рівноваги.

Так створено маґістратуру праці, яка правно злагіднює суперечности кляс. І так зродилася корпорація, в якій обі сили, з уваги на розвиток і поширення національного виробництва, гармонійно зливаються.

Джіованні Треві.

Вистава українського мистецтва в Національному Музею.

В неділю, 14-го жовтня п. р. відбулося в репрезентаційних салях Українського Національного Музею, як ми про це вже коротко повідомляли, небуденне свято. Це Управа Музею відкривала 52-гу з черги виставу українського мистецтва. На відкритті було ледви 37 учасників-гостей, в тому половина чужинців. Прикро було дивитися на таку фреквенцію українського громадянства, але на це не було ради. Виставу відкривали в 12-ій годині вполудне, а сам акт відкриття тривав дуже коротко. Отже можна було при добрій волі найти яку годину часу на те, щоби звеличати своєю участю свято. Вступ на виставу виносив лише 0.50 зол. Крім того Управа Музею заздалегідь перед виставою заповіла одну атракцію, а саме відкриття різьби найбільшого українського сучасного різьбаря, широко знаного в цілому культурному світі Олександра Архипенка, саме на цій виставі. Але й це не вплинуло на фреквенцію нашої публики.

І тому директор Національного Музею д-р Іл. Свєнціцький був примушений відкривати виставу при пустих салях, бо ледви при участи 37 гостей. Відкриваючи цю 52-гу з черги виставу він говорив:

„Вистава присвячена новітньому українському мистецтву, що в цих салях находить собі остаточне приміщення. Це твори, здається, всім знані, а всеж довсім незнані на цьому місці і в цьому розподілі. Індивідуальна оригінальність кожного мистця вимагає замкненого в собі приміщення, що можна осягнути тільки через будову відповідних саль для ґалерії новітнього мистецтва.

„Покищо наслідком переведеної розбудови музею можна було примістити новітнє мистецтво в репрезентаційних салях старого будинку якого музей є тільки власником, але не творцем. У майбутньому тільки музейна управа зможе при допомозі деяких перемін у розподілі саль І. поверху і через надбудову 2-го поверху розвязати питання гідного достійного приміщення ґалерії новітнього українського мистецтва, що виросло впродовж останніх 2-х віків.

„А всеж цей день розвитку Н. М. треба вважати першим виступом новітнього українського мистецтва, хоча в скромній, але вже багатшій і кращій обстанові, ніж досі.

„Але ось на сірі будні життя Музею і українського мистецтва в Галичині, що від трьох літ тяжко змагається з економічною крізою, паде ясний промінь кращого Завтра. З обох виставок паризької групи У. Н. М. 1931. і 1933. р. лишились у нас твори чільних мистців України, звязаних зі світом великих мистецьких надбань і течій.

„Виставлені тут образи є найкращим свідоцтвом цього. Одначе вершком і осередком нашої радости сьогодні є перша спроможність показати в музейних збірках оригінальний твір світової слави мистця, сина Великої України — Олександра Архипенка. Життєтворчий геній України найшов у великому мистецтві речника нових форм. Вагу появи мистецтва Архипенка зрозуміло громадянство української еміґрації в Америці, яке виявило свою пошану для високого мистецтва свого земляка мистця відливом його твору в бронзі та передачею цього твору до збірок Н. Т.

„Скарбниця українського мистецтва, творена впродовж 30-ти років Основником Н. М. Владикою Митрополитом Кир Андрієм, збагачується новим твором і передає його під опіку громадянству Галицької Землі і всіх любителів, прихильників та друзів українського мистецтва.

„Вп. Громадянству дякую за пошану цього дня та від Н. М. складаю Українській Громаді в Америці через д-ра Луку Мишуґу слова сердечної подяки за цей дар, а Олександрові Архипенкові — славі українського мистецтва — бажаю на довгі літа великої і радісної мистецької творчости".

Відкривши цими словами виставу, дир. Іл. Свєнціцький зірвав заслону з твору Архипенка. Негайно всі гості обступили різьбу та уважно й довго її приглядались.

Думаємо, що не від речі буде пригадати нашому громадянству на цьому місці ще раз, що в Національному Музею відкрита 52-га вистава та покласти йому на совість обовязок познайомитись з тією виствою, а зокрема з різьбою великого мистця Олександра Архипенка і таким чином затерти прикре враження, яке лишилось від соромно малої фреквенції відкриття вистави в неділю 14. жовтня п. р.

Збори Унії Товариств Ліги Нації і справа меншин.

Виступ польського міністра закордонних справ та українська позиція.

Другим — після вступу Совітів — по значінні фактом останнього Збору Ліги Націй була „бомба міністра Бека". Себто а) його пропозиція генералізувати міжнародню забезпеку прав меншин на всі країни та б) заява, що до часу переведення цієї генералізації Польща відмовляється від даних нею зобовязань щодо меншин, яких права від нині будуть забезпечені тільки самою польською конституцією.

Відомо, що генералізація не зустрічає великого співчуття саме у великих держав, які заявляють, що у них „меншин нема", а проте лякаються, що ті неістнуючі меншини раптом зявляться. Особливо боролася проти охорони меншин завжди Італія. Другаж частина заяви п. Бека занепокоїла і Францію і Англію тому, що це був акт одностороннього нарушення договору, ґарантованого саме цими державами. Особливо збентежилась Франція, що так уперто стоїть на непорушности трактатів. Про становище самих меншин, про те, як це відібється на їх житті, великі пани звичайно мало думали, але в колах так званих меншин, не кажучи про українців, ця заява — як відомо — викликала справжню сензацію.

Коли справа вступу до Ліги Націй Совітів була порушена на Унії тільки українським та грузинським делеґатами, „бомба Бека" була центром цілої сесії. Обмірковувано її спершу в юридично-політичній комісії, потім у меншиновій.

У першій обговорювались справи з погляду строго правничого. Пані Бакер ван Боссе (Голяндія) рефсрувала дебати ведені в Лізі Націй. Психольогічно розуміючи, що Польща нині не може підлягати тим виключним правилам, які вона підписала 15 років тому, в моменті свого утворення, пані Баккер особливо настоювала на тому, що це цілком недопускальна форма односторонньо зривати свої зобовязання. Д-р Вільфан (словінець, голова Конґресу Меншин) вказував, що ця заява загрожує всім меншинам у цілому, бо й інші держави можуть піти тим самим шляхом, якщо заява польського міністра не зустріне ніякого спротиву.

Спокійно, але рішуче промовляв делеґат Франції проф. Есель, що вказував на те, що кожний член Ліги Націй, як кожний член будь-якого товариства, мусить виконувати зобовязання, взяті на себе перед цим товариством, оскільки цей член хоче до нього належати. Польща зобовязана підлягати прийнятим на себе зобовязанням щодо меншин і процедурі в Лізі, і він сподівається, що заява п. Бека не буде мати практичних наслідків. В цьому дусі п. Есель зголошує резолюцію.

Далі слово бере проф. Шульгин. Промовець заявляє, що друга частина заяви п. Бека дуже збентежила українське громадянство в Польщі.

„Цього збентеження не можна не розуміти. Як я вже тут нераз заявляв, наше товариство репрезентує безпосередньо Велику Україну, поневолену Совітами. Речники українців з Галичини чи Волині є безперечно українські посли до польського сойму, і я ще раз висловлю свій жаль, що вони не репрезентовані в самій Унії. Відразуж по заяві міністра Бека появилася в „Лізі" деклярація голови українського парляментарного клюбу д-ра Дмитра Левицького. У цій заяві д-р Левицький цілком справедливо вказує, що процедура міжнародного забезпечення прав національних меншин не дала досі ніяких практичних позитивних наслідків. Всеж істнування можливости апелювати до Ліги давало принаймні моральне задоволення і д-р Левицький гадає, що українське населення Польщі не позбавлене заявою п. Бека свого права вносити скарги до Ліги. Ви не здивуєтесь, що ми, українці, маючи зрозумілі побоювання, не будемо тут виступати в ролі гарячих оборонців істнуючих трактатів, що не дали нам ніякої користи.

„Цією промовою хочу перш за все скласти наше співчуття й наші гарячі симпатії до змагань наших братів, що живуть у Польщі. По суті справи я резервую за собою право висловитись ще в меншиновій комісії".

Дуже довго промовляв польський делеґат п. Липацевич, що доводив несправедливість того, щоб Польща мала міжнародні зобовязання, яких інші не мають і ріжними прикладами доказував необхідність ґенералізації. По сутіж він, як представник опозиції, гадає, що **польський уряд мусить безпосередньо сам дати далеко ширші права ніж ті, що їх меншини мають і що є забезпечені трактатами.**

Були ще інші менше значні інтервенції і в результаті збори прийняли, проти одного польського голосу, таку резолюцію:

„Комісія (правна і юридична) гадаючи, що ніякий уряд не має права відмовитись від деяких заключених зобовязань, що випливають з приналежности його до міжнародньої організації, сподівається твердо, що кінцева частина деклярації міністра закордонних справ Польщі, зроблена ним на Зборах Ліги у справі меншин, не буде мати практичних наслідків і просить польське товариство довести цей погляд до відома свого уряду".

Два дні пізніше у меншиновій комісії під головуванням Бакер ван Боссе дебати знову розпочались. Цей раз вони звернені були на більш загальні теми і зокрема на бажання чи небажання ґенералізації міжнародньої забезпеки прав меншин.

З більшою промовою знову виступив проф. Шульгин. Стверджуючи, що міністр Бек тільки зняв з денного порядку цієї сесії справу ґенералізації і що польська делеґація від цього домагання не відрікласа, що ця справа стоїть фактично і нині на порядку деннім, промовець нагадує, що українське товариство завжди ставилось позитивно до ґенералізації. Останній зас-

сок проф. Шульгин звязує зі справою міжнародньої гарантії прав людини. Про це у Фольксгоні вже була резолюція. Гарантія прав меншин і права людини, як індивідуума, є взаємно собі близькі, але одна не покриває другої. Права меншин передбачають гарантію деяких чисто обєктивних інтересів, яких гарантія прав індивідуума передбачати не може. Завданням Унії, на думку українського делегата, є поєднати обидва ці принципи.

„Це для нас, українців, продовжує проф. Шульгин, має величезне значіння, зогляду на те становище, в якому находяться наші громадяни, напр., під Совітами. Щож до другої частини декларації п. міністра Бека, то перш за все мушу нагадати сказане мною в юридично-політичній комісії. Дотеперішня процедура забезпеки прав меншин Лігою Націй нічого позитивного не дала українцям. Не збільшилась, а зменшилась за цей час скількість українських шкіл в Галичині, університету українського й досі немає, про заповіджену польським урядом автономію нічого навіть не чути. Процедура забезпечення справ меншин має ту хибу, що вона торкається тільки конкретних фактів, у справі яких заінтересовані подали обґрунтовану заяву. Ліга Націй весь час хотіла лікувати наслідки, не дбаючи про причини, що зроджують ці наслідки, про загальну ненормальність становища тої чи іншої меншини. А проте, як це сказав у своїй декларації д-р Д. Левицький, ця процедура давала принаймні моральне задоволення тим, що могли отверто сказати про свою біду... Щож буде далі? — Ми прийняли в іншій комісії резолюцію з побажанням, щоби друга частина декларації міністра Бека лишилася без наслідків. Бажати нам ніхто цього не заборонює, але такі рішучі заяви без наслідків лишитись не можуть. Нас турбує звичайно те, як це відіб'ється на загальному становищі українців у Польщі. Бачимо дві можливості: або все лишиться по старому, себто нічого доброго не буде, і занепокоєні представники українців під Польщею не тільки не зменшать своєї активности перед Лігою, а будуть щораз більше використовувати своє право на петиції, яке зрештою відразу зарезервував за собою д-р Левицький. Чи буде польська делегація у Лізі Націй на це відповідати чи ні — інша річ, але певних комплікацій моральної натури це її не позбавить. Інша можливість полягає у тім, що польський уряд, зважившися на такий поважний крок, як виступ міністра Бека, вирішив доказати, що скинувши міжнародню опіку він ліпше може полагодити навіть такі найскладніші відносини, як відносини польсько-українські, та вирішить відразу такі поважні справи як справа шкільництва, університету, автономії і т. д. Встановивши шляхом концесій порозуміння з найбільшою зі своїх меншин, урядові польському лишилось тільки найти правні форми, щоб зі заінтересованими державами полагодити юридичну сторону справи, яка після переведення реальних реформ в краю, не буде мати вже лекучого значіння, як нині. Як саме розгорнуться події — це залежить в першу чергу від самого польського уряду".

На комісії виступав ще проф. Сєель, що майже цілковито приєднувався до теоретичної частини промови українського делегата у справі гарантії прав людини, вказуючи на необхідність санкцій і надання права кожній одиниці шукати тих санкцій в міжнароднім трибуналі.

Д-р Вільфан гаряче критикував політику асиміляції як небезпечну й негідну, викликаючи своєю заявою загальне співчуття.

Виступав проф. Бакса (Чехословаччина), обстоюючи справу генералізації прав меншин. П. Ліпацевич (Польща) пропонував відразу прийняти резолюцію про генералізацію у редакції польської делегації. Але цю пропозицію передано у спеціяльну підкомісію, яку саме створено на писемну пропозицію голови комісії льорда Дікінсона, що пропонував доручити підкомісії слідкувати дальший хід подій у Лізі Націй в звязку з заявою міністра Бека. На голову підкомісії обрано льорда Дікінсона а на заступника — паню Баккер ван Боссе.

З виборчого фронту.

ПОВІТОВІ ПЕРЕДВИБОРЧІ НАРАДИ.

ЗОЛОЧІВ.

Повітова передвиборча нарада в Золочеві відбулася дня 12. жовтня ц. р. Присутніх було ок. 200 осіб, делегатів 39 громад. Нарадою проводив д-р Ваньо, до президії входили пп. Василь Кривуцький, Осип Головацький, Гринько Троян і секретар м-р Р. Олесницький. Виборчий регулямін реферували м-р Р. Олесницький і посол Хруцький. Наради були дуже оживлені. В цілому повіті слідне дуже велике зацікавлення виборами і делегат з кожного села мав щось до справи докинути. Цілий повіт добре підготований до виборів, про що подбав Повітовий Народній Комітет. Слід підкреслити, що Повітовий Народній Комітет для полекшення праці по громадах видав друковані зголошення лист кандидатів і заяв про згоду кандидувати на радного. Треба надіятися, що Золочівщина зовсім добре вивяжеться зі справи виборів.

ЛЬВІВ.

Дня 12-го жовтня ц. р. відбулася повітова нарада у Львові. На тій нараді було представлених 30 громад. Коли зважити, що напередодні, себто 11. жовтня ц. р., відбулася передвиборча нарада у Винниках для винницького району, а за неділю 14. жовтня заповіджена була нарада для щирецького району у Щирці, то львівська нарада зібрала дуже поважне число представників громад. Нарадою проводив голова Повітового Народнього Комітету ред. Гриць Гладкий. Виборчий регулямін реферував м-р Богдан Бородайко. З ріжними запитами виступало кільканацять учасників. У Львівщині вибори підготовлені нерівномірно, але є надія, що більшість громад переведе їх успішно.

ПІДГАЙЦІ.

Дня 6. жовтня ц. р. відбулася в Підгайцях нарада для 20 сіл повіту. Нарадою проводив заступник голови Повітового Народнього Комітету Гр. Скасків, виборчий регулямін пояснив д-р Григорій Стецюк. За тиждень, себто 12. жовтня, відбулася в Підгайцях повітова нарада членів сільських комітетів Українського Національно-Демократичного Обєднання. Присутніх було 104 членів сільських комітетів. Наради відкрив заступник голови ПНК Гр. Скасків, у президії були о. Григорій Шморгай зі Швейкова і громадянин Осип Болнарець зі Соснова, секретарював гром. Петро Пришляк зі Заставча над Золотою Липою. Виборчий регулямін пояснив д-р Стецюк. В повіті дуже велике зацікавлення виборами.

ПЕРЕДВИБОРЧІ НАРАДИ ПО ГРОМАДАХ.

В неділю, 14. жовтня ц. р. відбулися численні наради в справі виборів по громадах. Докладніші звідомлення дістали ми з Грабівця, повіт Надвірна, зі Соколівки, повіт Бібрка, з Яричова Старого, повіт Львів. У Грабівці проводив нарадою о. Ліцовський і громадянин Книгиницький. Справу виборів реферував пос. Чукур. На внесення гром. Плавинського зібрані висловили довіря проводові Українського Національно-Демократичного Обєднання й Українській Парляментарній Репрезентації. В Соколівці перевів виборчу нараду і реферував пос. Хруцький. Селяни жалувалися на неправильности у звязку з оголошенням виборів. — У Яричові Старім проводив нарадою о. Землинський. Справи виборів реферував голова Повітового Народнього Комітету ред. Гриць Гладкий. На нараді зложено листу кандидатів.

В другій половині вересня і вже в місяці жовтні відбулася ціла низка нарад у Підгаєччині. Дня 23. вересня ц. р. відбулося велике віче під голим небом у Вербові. Передтим, дня 16. вересня, відбулося велике віче в Новосілці, а 21. вересня в Голгочах. На всіх вічах були крім місцевих також громадяни сусідніх сіл. Справу громадських виборів реферував організатор Підгаєччини п. Гринько Скасків.

§ 19.

До ВП. Пана Олександра Костика, відповідального редактора денника „Діло" у Львові.

У звязку з дописом, поміщеним в „Ділі" з дн. 18. 9. 1934. ч. 279. п. т. „З виборчого фронту Зборів", прошу П. Редактора на підставі § 19. пресового закону з дня 17. грудня 1862. Дер. держ. зак. ч. 6. ех 1869 помістити в найближчому часі в тій самій рубриці і такими самими черенками таке спростування:

Неправдою є, буцім то Повітовий Народній Комітет скликав на 7. жовтня 1934. р. у Зборові віче у справі виборів до громадських рад, зате правдою є те, що Повітовий Комітет УНДО у Зборові скликав на 7. жовтня 1934. на год. 13. збори, на які намітили такий денний порядок: 1) відкриття зборів, 2) справоздання з парляментарної діяльности УНДО, 3) реферат про вибори до громадських рад і повітового виділу, 4) реферат про значіння політичних організацій, 5) дискусія і ухвалені внески.

Неправдою є, буцім то я прийшовши до салі Рідної Школи в год. 13-ій казав поліції розігнати присутніх через те, що збори не почались. Зате правдою є, що прийшов я до салі Рідної Школи в год. 13.5 і заставши там коло 40 осіб без предсідника, який скликав збори, доручив зібраним (а не поліції, бо її не було) покинути салю, тому, що зібрані счинили шум, а провідник за дальших 10 хвилин на салі не появився. Далі правдою є, що коли зібрані покинули салю і на салі зявився предсідник Микола Стефанишин у товаристві посла Стефана Кузика, я згодився на їх просьбу, щоб збори відбулись у спізненому часі, після чого зібрані наново ввійшли на салю. Тому, що предсідник, хоч знову зібралось коло 50 осіб, не хотів відкрити зборів, але знову чекав на більшу скількість осіб, звернувся я до нього, щоб почав збори, даючи йому на це 5 хвилин часу. Коли цей час минув, предсідник зборів Стефанишин звернувся до посла Кузика з запитом, чи буде промовляти, рівночасно оправдуючись, що так мало людей, бо ще не вийшли з церкви (богослуження в церкві скінчилось в год. 12.15, а віддаль з церкви до Рідної Школи яких 200 кроків), посол Кузик відповів Стефанишинові, що до такого малого числа осіб не буде промовляти. У звязку з тим Стефанишин звернувся до зібраних із заявою, що з огляду на те, що реф. безпеки не хоче довше чекати на початок зборів — збори не відбудуться і він прохає зібраних покинути салю. Рівночасно посол Кузик заявив зібраним, щоб залишились на салі, бо має намір улаштувати передвиборчі збори. Тому, що переміна політичних зборів на передвиборчі збори явно обходила приписи закону, я не згодився на такі збори, після чого зібрані покинули салю без інтервенції Державної Поліції. Тому, що вийшовши із салі, застав я на вулиці перед будинком „Рідної Школи" ґрупу около 20 осіб, доручив я органам Д. П. щоб візвали зібраних на вулиці — розійтись.

Мечислав Кмецік,
реф. безп. Зборівського Староства.

Уваги до статті „Бюрократична вдача і манія дістатися в пани".

ВІДПОВІДЖТЕ!

У статті Антона Чернецького „Бюрократична вдача і манія дістатися в пани" („Діло" з 4. X. 1934) стрічаємося з таким твердженням, будьто би у нас є цілковитий брак людей здібних творити промисл, працювати у ньому, бути його керманичами та піонірами.

Шановний автор грубо помиляється, а то й противорічить сам собі, бо з початку своєї статті вичисляє ряд наших промисловців, повних ініціятиви та підприємчивости. Автор вичисляє самих своїх „знайомих", а скільки він міг би вичислити ще „незнайомих!"

Погоджуюся зі шановним автором щодо решти його тверджень, що ми не бідні та не бракує у нас капіталу. Правда. Алеж бо той капітал переважно у людей без ініціятиви, таких, що воліють дати 3.000 зол. чи скільки там за вироблення дитині посади за 40 зол. у місяць, замість дати ті гроші синові на заложення підприємства! Також влучно підійшов автор до справи наших інтеліґентів, засилілих на „пенсіях". Це бачимо і по наших приватних установах, де шановні директори починають карієру від звичайного службовика, а кінчають емеритурою, або смертю зі старости.

Чому ніодин з них, перейшовши там практику і набувши досвіду, не творить власного підприємства? А чейже такі наші фінансові чи промислові підприємства повинні бути практичною школою людей, що мають якісь здібности та підприємчивість.

Є у нас кооперативні банки, а чому нема приватних? Є кооперативна гуртівня „Ц. С", а чому нема приватних гуртівень? Є „Маслосоюз"-кооператива. А не може бути приватне таке підприємство? І т. д.

Чому в нас не було ще досі такого випадку, щоб хтось із директорів великих наших підприємств заснував своє власне, приватне? Конкуренції не маємо чого жахатися, бо стану конкуренції не може бути там, де є життя.

Ще одно: є люди, що хотілиб щось творити, та свої не дають помочі, хочби такої, як безплатна практика. Чому воно так? Чи страх перед конкуренцією?

І. Січинський

ПРИКРА СПРАВА.

Мистцеві О. Новаківському загрожує ексмісія з помешкання і ліцитація образів на вирівнання комірного.

Від одного з наших поважних громадян дістаємо до поміщення такі прикрі інформації:

Довідуємося, що Національний Музей веде проти О. Новаківського судове поступовання в напрямі розвязання займу й опорожнення мешкання, яке він займає в камяниці Нац. Музею. Одночасно Нац. Музей переводить при допомозі і коморника екзекуцію при помочі ліцитаційної продажі образів мистця для стягнення залеглого комірного. Вже в найближчому часі має відбутися ліцитація занятих у нього образів.

Розуміємо, що як кожному власникові дому, так і Національному Музеєві прислугує законне право доходити проти льокатора своїх прав і доступною йому дорогою можливість навіть ліцитаційної продажі рухомостей, чи умеблювання О. Новаківського. Одначе важко зрозуміти, щоби Національний Музей, як інституція покликана до підтримування мистецтва, отже і малярів, не могла інакше поладнати справи, як дорогою ексмітування на вулицю великого мистця разом з ділами та сотнями його образів і через позбування ліцитаційною продажю за безцін і в якінебудь руки його творів. Не можемо повірити, щоби Кураторія Музею та його Управа привязували таку малу вагу до вислідів 30-літньої праці мистця, щоби не могти прийняти замісць комірного творів нашого мистця, шанованого високо і між чужими. Не можемо також повірити в те, щоби Кураторія та Управа Музею вважали, що твори Новаківського не повинні найти місця в галерії новітнього малярства Нац. Музею. Миж знаємо, що ця галерія незвичайно цінна, щоправда, але знов не така багата у твори мистецтва, щоби таки зовсім не потребувала праць О. Новаківського.

Сумна це справа, коли треба викидати на вулицю якунебудь старшу людину, а вже хіба просто трагічна, коли мова про мистця тої міри і людину таких заслуг для мистецтва як О. Новаківський. Знаємо, що хоча Нац. Музей щедро вивінуваний фундатором, чинщові впливи є там потрібні і конечні. Але не можемо зрозуміти, чому у стільки домах, призначених на утримання Нац. Музею не може бути одно мешкання для заслуженого мистця в заміну за його твори, які є гордощами нашої культури.

Маємо повну надію, що Нац. Музей відкличе свої екзекуції, прийме від О. Новаківського його відповідні твори (які оцінить окрема комісія) на покриття комірного і що Кураторія та дирекція не допустять до того, щоби перед чужими соромитись тим, що не вміємо оцінити шляхотної високої творчости людини, якої нам можуть завидувати також чужинці.

Г.

Із судової салі.

Сензаційний процес за 25 тисяч долярів.

Й. Е. митр. Шептицький проти кн. М. Х. Шенборн.

Перед апеляційним судом у Львові відбулася в дні 18. жовтня п. р. апеляційна розправа за зворот 25.000 долярів з відсотками. Звороту тієї квоти домагався митрополит А. Шептицький від кн. Марії Христини Шенборн, яка живе в Чехословаччині.

Розправу вів віцепрезидент апеляційного суду Маркевич. До сенату входили ще радники: Зелінович і Корецький. Позовника митр. Шептицького заступали адвокати: д-р Евген Гвоздецький зі Львова і колишній ґенеральний адв. д-р Ґрубер з Варшави. Пізвану кн. Шенборн заступав адв. д-р Апенцелер зі Львова.

ЩО КАЖЕ СКАРГА?

Радн. Обухович подав короткий звіт з дотеперішнього ходу цього сензаційного процесу, який внаслідок відклику від вироку окружного суду в Станиславові, опинився перед апеляційним судом. З позву виходить, що в січні 1928 р. митр. Шептицький заключив з кн. М. Шенборн договір купна цілого ключа Богородчани за посередництвом Яна Мечислава Дропйовського. Договір заключив в імени митр. Шептицького ґенеральний повновласник о. пралат Тит Войнаровський. Пізніше вже підчас процесу позов змінено в тому напрямі, що договір купна заключив о. пралат Т. Войнаровський безпосередньо з кн. М. Шенборн і переслав їй задаток 25.000 долярів. Добра ключа Богородчани купив митр. Шептицький для митрополії.

ІСТОРІЯ КЛЮЧА БОГОРОДЧАН.

Ті добра раніше одержала кн. Шенборн у спадщині. 1. вересня 1927. р. заключила вона із землевласником Яном Дропйовським опцію такого змісту, що він купить ці добра за 550.000 долярів. Тієї опції Дропйовський не міг перенести на нікого. Одначе до тієї спадщини виступив ще з домаганнями гр. Ржищевський і заскаржив кн. Шенборн до суду в Кракові. І ось Дропйовський, підписуючи опцію, згодився одночасно поладнати домагання гр. Ржищевського. І дійсно 4. січня 1928. р. Дропйовський підписав з Ржищевським судову угоду, на основі якої граф зрікся за 30.000 долярів усіх своїх домагань до спадщини кн. Шенборн. Одначе Дропйовський передав гр. Ржищевському тільки 5.000 долярів хоча в опції зобовязався заплатити цілу квоту. Тому кн. Шенборн затягнула позичку в чеськім промисловім банку і заплатила 25.000 долярів гр. Ржищевському.

СПІР ЗА 25.000 ДОЛЯРІВ.

Коли о. пралат Войнаровський довідався, що Дропйовський має опцію на купно цілого ключа Богородчани, став з ним вести переговори. Вже 14. січня 1928. р. підписано з Дропйовським договір, що він вiдcтупає від кн. Шенборн право відступити всі свої права з опції митр. Шептицькому. За зречення своїх прав Дропйовський мав дістати відступного 155.000 долярів. Крім того митр. Шептицький мав заплатити ціну купна 550.00 долярів за добра ключа Богородчани. Справді кілька днів перед таким договором з Дропйовським митр. Шептицький написав листа до кн. Шенборн з бажанням купити безпосередньо від неї згадані добра. Одначе відповідь надійшла щойно 19. січня 1928. р. Кн. Шенборн погоджувалася продати ці добра митроп., але згадала, що щойно після поладнання справи з Дропйовським, який перший мав право купити ці добра. І ось 27. січня 1928 р. митрополичий синдик адв. д-р Е. Гвоздецький дістав від о. пралата Т. Войнаровського 25.000 долярів, і цю квоту переслав через Акційний Гіпотечний Банк у Львові до чеського промислового

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. ЖОВТНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ 2

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

В році 1873, коли в Говилові розбирали старе попівство і ставили нове, я, будучи тоді учеником ґімназії, віднайшов на піді старої хати записки, писані рукою мого діда і ним підписані, в яких була історія нашої родини. Я перестудіював їх докладно і мав відтак кілька літ у себе. Опісля, як був уже студентом університету у Львові, дав я їх одному з товаришів, що студіював історію, задля провірення історичних фактів, покликаних у цих записках; та в нього ті записки згинули, одначе зміст їх зміг я ще незле затямити. Зрештою ні я, ані ніхто інший з родини не займався цим тоді. Щойно в пізнішім віці почав я цікавитися тою справою. Щодо мене, то я прийшов до пересвідчення, що можна бути щирим українцем, а навіть визначним українським діячем, а проте походити з польської шляхотської родини і що це не приносить нікому сорому так, як не приносить це сорому сучасним польським провідникам, що багато з них походить з українських родів. Слідячи історію нашої родини, серед неї самої я не міг уже найти і дізнатися багато. — Мій батько, що умер 1905 р., був у цих справах до кінця життя особливо лаконічний. Дещо встиг я роздобути з оповідання його молодшого брата, що умер Ілії Олесницького, та й нього було вже скупо.

Польські джерела історичні й геральдичні дають досить матеріялу до історії родини Олесницьких, а саме з часів давніших (від XII.—XVI. ст.), одначе нема формальних, удокументованих доказів на звязок тих давніх поколінь з поколіннями віків останніх, хоч звязок той не підпадає ніякому сумнівові, тим паче, що в останніх віках крім нашої родини інших родин цього назвища ані в Галичині, ані за кордоном не було і нема.

В зіставленні початку історії нашого роду користувався я польськими історичними джерелами: родинну історію від кінця 18. в. ствердив я документами. Середину виповнить те, що я затямив із записок діда, які, правда, носять на собі легендарний характер, та дивно складно вяжуть події давнього минулого з долею нашої родини в другій половині 18. в.

Шляхотська родина Олесницьких жила сперш у Сандомирі та його околиці і вживала печатки з гербом Дембно (Dębno)[1] Длуґош згадує про Петра Олесницького, що в р. 1259 боронив город Сандомир перед облогою татар і русинів. Цей Петро Олесницький допустився буцімто зради в користь облягаючих і впустив їх до міста, після чого татари здобули замок і вирізали мешканців, а з ними позбавили також життя того Петра Олесницького і його брата Збігнева. Ту версію наводить історик Длуґош на основі записок незнаного автора з другої половини XV. віку під заголовком „Vita Sbignei Cardinalis et Episcopi Cracoviensis“. Історик Каллімах простує ту відомість, як неправдиву в тім напрямі, що Сандомир здобутий був у р. 1259 силою, а не зрадою, та що Петро Олесницький дістався до татарської неволі, в якій перебув довші роки і вже не вернувся додому. Те саме стверджує „Катальоґ краківських епископів“ з пол. XV. стол., як також інші джерела з XIV. стол. Всі ті джерела вказують на те, що згаданий Петро був дідичем дібр Кремпа (Krępa) й антенатом пізнішого кардинала Збігнева. Ті члени роду Олесницьких, що довший час перебули в татарській неволі, мали там, як підносять згадані вище джерела, зносини з татарськими жінками, яких наслідком були діти, що опісля вернулись до батьківщини і проживали дальше на батьківських землях. Та сучасна польська шляхта докоряла їм татарським походженням і прозивала їх мішанцями, а історик Длуґош підносить, що татарське походження пробивається навіть у рисах і вдачі членів цієї родини. Тому, що в тих часах умовиною шляхотства було шляхотське походження не лиш по батьківській, але й по матірній стороні, члени роду Олесницьких в XIII. і XIV. стол. стрічалися із закидом, що в їх жилах не пливе шляхотська кров і що тому не мають права користати з шляхотських прав і привілеїв. Щоб ті закиди раз на завжди від себе відсунути, вистарався один з визначніших у роді, Янко Олесницький, земський суддя краківський, в р. 1410 королівський привілей, яким король Володислав Ягайло виразно ствердив, що шляхотство цього роду є зовсім без догани і що цей рід може користуватися всіми шляхотськими правами і привілеями.

(Далі буде.)

[1] D-r Wladyslaw Semkowicz: Przywilej rodu Dębno z r. 1410 w świetle genealogii rodu. Miesięcznik Heraldyczny. Lwów 1910. № II. IV.

банку. І тут починається заковика. Пізвана Шенборн признає, що одержала 25.000 долярів. Одначе додає, що з митр. Шептицьким ніякого договору не заключила. Ці гроші на її думку наліслав митр. Шептицький на рахунок Дропйовського, якому вона позичила 25.000 долярів на сплату Ржищевському. Окружний суд у Станиславові станув теж на такім становищі і видав некорисний присуд для позовника.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

На розправі відчитано зізнання таких свідків: 1) Володимира Голуба, генерального управителя дібр Богородчани, 2) Я. Дропйовського, 3) о. пралата Т. Войнаровського та 4) д-ра Е. Гвоздецького.

О. прелат Войнаровський виясняє, чому переговорював з Дропйовським. Цей прирік, що крім відступлення своїх прав виєднає теж у воєвідськім уряді в Станиславові згоду на вируб лісів ключа Богородчани на 60 років. Одначе коли виявилося, що воєвідство годиться на вируб лісів у 80-тих роках від дальших переговорів з Дропйовським відступив і до Праги на конференцію в дні 3. і 4. лютого 1928 р. не поїхав. Признає, що на прохання Дропйовського вислав 27. січня 1928 р. 25.000 долярів до Праги, але в листі не було згадки від кого ці гроші. Внаслідок недуги, свідок поїхав з д-ром Е. Гвоздецьким до Праги на переговори щойно в червні 1928 р. І хоча до купна всеж таки не дійшло, за 25.000 долярів балачки не було.

Св. Дропйовський запевняє, що не зобовязувався виєднати у воєвідстві затвердження вирубу ліса у 60-х роках. Додає, що гроші 25 тисяч долярів вислано на його рахунок до Праги, а текст листа з повідомленням висилки грошей укладав його правний дорадник адв. д-р Мільдвурм у присутності адв. д-ра Е. Гвоздецького.

Вкінці д-р Е. Гвоздецький у зізнаннях каже: Дропйовський запевняв його та о. прелата Войнаровського, що річно можна буде вирубувати 40.000 куб. м. дерева. З доходів за продане дерево легко буде можна сплатити ціну купна цілого ключа Богородчани. Квоти 25.000 долярів Дропйовському не виплачено тому, бо він не виєднав від кн. Шенборн згоди відступити свої права митр. Шептицькому. Признає, що гроші вислав до Праги згідно з постановами опції.

Після промов заступників обох сторін розправа закінчилася в год. 4.40 пополудні. Сенат вироку ще не проголосив, тільки зладить його на письмі і перешле заступникам сторін. Розправа тягнулася понад пять годин.

Українська делеґація в міністра вн. справ.

ВАРШАВА, 18. Х. ПАТ. 18. жовтня міністер внутрішніх справ Зиндрам Косцялковський приняв делеґацію українських хліборобських кол: директора „Сільського Господаря“ д-ра Храплирого, інжиніра Мудрака та сенатора Юліяна Павликовського.

Ліцитація Білки-Костенів не відбулася.

Ліцитація 1200 моргів поля Білка Костенів, власність „Народного Дому“ не відбулася в четвер 18. жовтня ц. р. Згадані фільварки виставлено на ліцитацію на покриття довгів Кредитового Земського Банку.

„Русское Слово“ з 17. жовтня ц. р. повідомляє, що ліцитація великої камениці „Народного Дому“ при вул. Курковій, визначена на 9. листопада ц. р. теж не відбудеться. Комісар М. Бачинський і дир. І. Слезюк випросили у Варшаві конверсію всіх довгів Народного Дому. Тому завдяки заходам у рішаючих чинників згадані ліцитації не відбудуться

—o—

Промова Ґерінґа в скупштині.

СЕРБСЬКІ ОКЛИКИ В ЧЕСТЬ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 18. Х. ПАТ. Німецьке Інф. Бюро, повідомляє з Білгороду, що міністер ген. Ґерінґ на запрошення предсідника скупштини Кумануді прийшов учора до скупштини. Витали його численні посли. В промові Ґерінґ як предсідник райхстаґу зазначив, що німецьке народне представництво бере живу участь у югославянській жалобі. Ґерінґ обговорив опісля югославянсько-німецькі взаємини, яких основою є недавно заключена торговельна умова.

На цю промову відповів Кумануді, після чого піднесли оклик у честь Німеччини та міністра Ґерінґа.

Міністер Ґерінґ мав теж годинну нараду з реґентом князем Павлом. Обі державні мужі у розмові, що мала дуже щирий характер, висловили бажання дальшого розвитку добрих взаємин, які є між обома державами.

300.000 народу на похороні короля Олександра.

БІЛГОРОД, 18. 10. ПАТ. Нині відбувся похорон короля при участи 300 тисяч народу. Домовину принесли в ночі з палати до собору. В год. 8. рано патріярх Варнава в асисті вищого духовенства відправив жалібне богослуження у присутності короля Петра, королевої Марії, членів реґенційної ради і найближчої королівської рідні. На богослуженні був теж през. Лебрен, король Карло, Борис, кн. Юрій з Англії, кільканацять премієрів і міністрів закордонних справ. В год. 9. похоронний похід з домовиною короля вирушив зі собору на дворець залізниці. В год. 1. вполудне домовину відвезли до Опленац, 80 км. від Білгороду до королівського мавзолею. Попереду несено хрест. Опісля йшли військові відділи королівської ґвардії і маринарки, відділи чужинних військ, а саме французької піхоти і маринарки, англійської маринарки, румунські, чеські, грецькі, турецькі та югославянські. За військом машерували соколи. Далі несено вінці від королів і президентів. Духовенство всіх віроісповідань взяло численну участь. У поході несено ордери короля, шаблю і королівський скипетр. На гарматі везли домовину короля. За домовиною йшли король Петро II, вдова королева Марія, члени королівської рідні, французький през. Лебрен, румунський король Карло, болгарський король Борис, князі, делегати президентів і урядів чужих держав, польська під проводом ген. Веняви Длуґошевського. За ними йшов дипльоматичний корпус, представники скупштини і сенату, делеґації югославянських і закордонних товариств та величезні маси народу.

Арештували д-ра Павеліча та Кватерніка.

ПАРИЖ, 18. Х. ПАТ. Авас повідомляє з Риму: На домагання французької судової влади італійська поліція арештувала в Торіні д-ра Павеліча та Кватерніка. В першому переслуханні оба не признались до участи в атентаті на короля Олександра. Їх замкнули в торінській вязниці.

Большевики в Червоному Хресті.

ТОКІО, 18. Х. ПАТ. На конференції Міжнародньої Унії Товариств Червоного Хреста ухвалили приняти СССР до Міжнародньої Унії Товариств Червоного Хреста.

Реґ. Горті на жалібному богослуженні.

БУДАПЕШТ, 18. Х. ПАТ. На відправленому нині в сербській церкві в Буді богослуженні за душу пок. короля Олександра взяли участь реґент Горті, члени уряду з прем. Ґембешом, дипльоматичний корпус и інші особи.

Злучили міністерства справедливости

БЕРЛІН, 18. Х. ПАТ. На основі урядового розпорядку пруське мініство справедливости злучили з німецьким мініством справедливости.

250 чужинних журналістів.

БІЛГОРОД, 18. Х. ПАТ. Влада видала відозву, щоби дати приміщення для 250 закордонних журналістів, які мусіли покинути готелі, уступаючи місця прибувшим найвищим достойникам. До двох годин прийшли зголошення на 2.000 приміщень в приватних домах.

—o—

НОВИНКИ

— **Виборчий реґулямін.** Краєвій Народній Канцелярії вдалося ще зібрати невелику кількість „Виборчого реґуляміну“ в опрацюванні Володимира Целевича. Загально відомо, що реґулямін є так зложений, що не знаючи його, просто неможливо перевести вибори. Тому хто ще в якій громаді нема „Виборчого реґуляміну“, замовляйте його негайно в Краєвій Народній Канцелярії, Львів, Підвалля 7. Ціна 30 сотиків, з пересилкою 40 сотиків.

— **Перші повакаційні сходини Т. У. С. К. „Обнова“** відбудуться в неділю, дня 21. ц. м., після студ. Служби Божої в год. 10. в домівці Т-ва. Справи дуже важні. Присутність усіх членів обовязкова. — **Виділ.**

— **о. Альфонс М. Рас (Raes) Т. І.,** бібліотекар і професор Східних Літурґій у Папськім Орієнтальнім Інституті в Римі, прибув був на кілька тижнів до Львова і працював у львівських бібліотеках, м. ін. у Національнім Музеї та Ставропигійській Бібліотеці. Найбільше працював у центральній василіянській бібліотеці, де студіював наші богослужебні видання (Требники та Служебники) XVI.—XX. вв. Також відвідав деякі редакції у Львові, василіянську церкву і друкарню в Жовкві, Папську Семинарію в Дубні й василіянський монастир у Почаєві. (з).

— **Незатверджений вибір ректора.** Міністр освіти Єнджеєвич не затвердив вибору проф. І. Чекановського ректором львівського університету.

— **Новий костел** посвячено в Гаях Вижних, пов. Дрогобич. На будову костела зложили жертви переважно представники польського промислу й громадянства в повіті.

— **Нові податкові проекти.** Як зачувати з Варшави, проектований кавалерський податок на освітні цілі мають платити не тільки особи вільного стану, але й бездітні родини. Крім того обмірковують новий додаток до доходового податку, призначений на шкільні цілі. Звільнені від нього будуть податники, що мають більшу родину.

— **Фільма з марсельського атентату в Польщі заборонена.** Міністерство внутрішніх справ заборонило висвітлювати в Польщі фільми про марсельський атентат подібно, як в інших державах. В одній тільки Англії висвітлюють ці образи.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 30135 5.000 зол. на ч. 52935 178576. 2.000 зол. на ч. 52644 139376 58590 85542. 1.000 зол. на ч. 47340 171270 4043 78997 400 зол. на ч. 35222 44193 152211 154269 158950 162123 24133 29090 34557 33256 123714 124177 138199. 200 зол. на ч. 4180 13879 27040 40365 40834 56715 90626 102455 149580 169825. 500 зол. на ч. 10229 65304 81534 101819 121897. 200 зол. на ч. 25717 41175 74771 85477 79045 102960 117981.

— **Знижка цін вугля.** Наслідком переговорів уряду з власниками копалень від 1. листопада ц. р. має подешевіти вугіль. Уряд домагався знижки на 20 проц., але промисловці згодилися тільки на 7 до 12 проц. Одночасно буде обнижена тарифа за перевіз вугля залізницею. Транспорти до Галичини і Волині мають дістати більші знижки на основі т. зв. кресової тарифи.

— **Кишенькові злодії і наша публика.** Вчора ми довідуємось від кількох знайомих, у салі Музичного Т-ва ім. Лисенка на концерті Марії Сокіл кільком особам пропали портфелі та торбинки. Кишенькові злодії систематично ходять на наші концерти та вистави і ніколи не вертаються з них із порожніми руками. Наші земляки назагал дуже розсіяні і коли заведуть балачки про музику або політику, не відчувають біля себе нічого більше. Вхід до салі Лисенка, коло гаїтно, сприяє злодійському ремеслу.

— **Наїхав на жінку та ліхтарню.** На вул. Краківській шофер Мих. Грицканюк наїхав на якусь около 60-літню жінку. Перевезена до шпиталю померла. Коли шофер пустився втікати, люди утворили кордон, щоби спинити авто. Тоді шофер завернув на вул. Леґіонів і тут біля театру наїхав на ліхтарню. Ліхтарню повалив, авто ушкодилося. Шофера арештували.

— **За летючки КПЗУ.** Перед судом присяжних у Самборі відбувся процес 20-літнього електромонтера фірми „Малопольска“ в Бориславі, Йосифа Корби, що приїхав тому рік з Відня за поширювання летючок КПЗУ. Акт обвинува-

…ження закинув йому, що був головним техніком комуністичної партії в нафтовому басейні, чим допустився головної зради. Крім того пробував перекупити квотою 200 зол. постерунковик, що його арештували. Корба засуджено на 7 літ вязниці і 500 зол. гривни.

— **За зневагу урядовця.** На виїздовій сесії станиславівського суду в Калуші відповідав Герман Гольдер, ученик VII кл. гімн., за чинну зневагу залізничого урядовця Словіковського, що хотів усунути Гольдера, який проходжувався по залізничому шляху. Підчас сіпанини ученик вдарив урядовця в лице. Засуджено його на 8 місяців арешту.

— **Жінка вбила чоловіка.** В Обертині пов. Коломия ще підчас Великодня ц. р. заступник війта Михайло Марук. Поліційні доходження виявили, що вбила його жінка зі сином. Обоє вбили його підчас сну, відрубали ноги від кадовба і так почвертоване тіло закопали в полі, на якому посіяли ячмінь. Злочинців викрив поліцай, що сховався в хаті Маруків і підслухав їх розмову. Спершу Марукова взяла всю вину на себе, мовлячи, що пімстилася за нелюдяне поведення з нею. На судовій розправі, яка відбулася на днях проти неї, вона заявила, що син намовив її взяти всю вину на себе. Розправу відложено, щоби переслухати нових свідків.

— **Краєва хроніка.** У скільських Карпатах упав у ночі перший сніг, одначе під проміннями сонця швидко стопився. — В Коростові біля Сколього згоріла загорода Івана Калинова загальної вартости 2.000 зол. — Перед військовим судом у Перемишлі розпочалася розправа проти сержанта Франца Гайди, що вбив свою жінку. — Перемиський суд присяжних засудив на три роки вязниці Гринька Кіндрика, що підпалив стодолу свого шваґра. — На стації у Збаражі дісталася 20-літня Яніна Моравська, жінка плютонового, під колеса потягу, які відтяли їй одну ногу. В дорозі до шпиталю Моравська померла. — В Надвірній згоріли будинки Геккерлінґа зі шкодою 10.000 зол.— В Дилові пов. Бучач вбито сокирою 77-літнього Стефана Дзерджа. Арештовано його синів, що сперечалися з ним за поділ маетку.

— **Кара на Мусолінія.** Один італійський поліцист в Римі укарав Мусолінія гривною у висоті 100 лірів за швидку їзду самоходом. Мусоліні, керував особисто своїм возом і спішився дуже на засідання ради міністрів, отже їхав за швидко. Число його самоходу записав поліцист і зробив донесення своїй владі. Мусоліні велів вислати негайно 100 лірів під адресою президії поліції, а рівночасно висловив признання поліцистові за совісне виконування обовязків.

— **Монструальний бенкет.** Як повідомляють із Сан Пaольо, бразилійська конституційна партія видала величезний бенкет на пошану відомого діяча д-ра Армандо де Салез Олівейра. Бенкет відбувся на спортовому майдані при участи 10.000 осіб. З краю прибуло 300 політичних провідників з прапорами. Столи, при яких засіли учасники, були довгі на 2.7 км., а лавки на 6 км. Спожито 5.000 курок, 2 тони ярини, 30 тисяч булок, 3 тони овочів, 20 тисяч літрів пива і десятки тисяч фляшок вина та мінеральної води. Був це найбільший пир у південній Америці.

— **Ріжні вістки.** У Зл. Державах живе 4 міл. родин за гроші, які дістає з фонду для безробітних. — Останню книжку Айнштайна „Моя фільософія“ заборонили у Баварії як „шкідливу для народу і держави“. — Суд у Виборзі рішив, що близнята можуть мати двох ріжних батьків дарма, що знавці на суді признали це дуже мало імовірним. — Австрійський уряд замкнув кордон для всяких еміґрантів з Югославії. — У Франкфурті над Майном, у церкві Кармелітів, найшли незвичайно цінну ікону з XVI. віку. — Цими днями ввели в Німеччині розпорядок, що всі німці першої неділі кожного місяця мусять призначити якусь пайку на одну страву для безробітних. — У Мельбурні відкрили філятелістичну виставу, на якій марки оцінені на 250.000 фунт. штерлінгів; цю колекцію береже постійно 50 поліцаїв. — Кентський князь замовив у льондонських ювелірів шлюбний дарунок для княжни Марини; буде це нашийник і бранзолета з 372 дорогоцінними каменями зі збірки англ. королівської рідні. — Франц. міністер Барту похоронений у родинній гробниці на цвинтарі Пер Ляшез по сусідству могили Шопена, Россіні і двох Караджоржевичів. — Біля Ютеборґа (в Німеччині) особовий поїзд наїхав на вантажне авто, яким їхали робітники. Було 6 убитих, 12 ранених. — Жертвою тайфуну на Філіпінах стало 41 осіб. 5.000 людей находиться без даху над головою. — В Дітройті засуджено на 10 літ вязниці Ґогось Ліквеля за намагане вимушення 5.000 долярів від Форда під загрозою вбиття його сина.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дитячий ярмарок.

Зарікаємо нераз: „Нема в нас помислових людей! Товариство, видавництво, установа має величезну змогу розросту, сприятливу конюнктуру і — не розростається, бо люди не мають помислів“. Дехто ще додає: „Все це наслідки бюрократичного виховання за небіжки Австрії. Бюрко, платня, автоматичний аванс, певна емеритура“.

Отже це все неправда. Є в нас люди помислові, мало того — майже всі українці є помислові, тільки одна біда: не на своїх місцях стоять і не можуть виказати що потрафлять.

В „Українській Захоронці“ люди є на своїм місці — чого доказом „Дитячий Ярмарок“, який я бачив минулої неділі у салі академічної гімназії. Направду гарний помисл. (Тим я ні трохи не хочу образити „Порадні Матерей“ — вони також мають помисли!).

Прийшла до мене одна пані

— Зайдіть на нашу імпрезу. Бодай на десять хвилин.

Я не сказав ні так, ні сяк, бо знаю, чим це звичайно пахне: вступ плюс фейлетон.

Але довідавшись, що вступ тільки 50 сот, а фейлетону виразно не домагаються — я пішов.

Прекрасно було.

Довкола салі столики, на столиках усякий крам, а за столиками купці і купчихи. Буває, що купець уже скінчив десять літ, а купчиха ще ні, буває навпаки, але трапляються і старші: до двайцять доходять. Молодша купецька братія торгує парами: одно продає, друге провадить книговодство, старша — одинцем.

— Прошу купити мило. Звена марка „Центросоюз“! — захвалює малий Шепарович.

Коли купите — мала Мартюківна нотує прихід.

Мала Скоплякiвна продає пасту, мала Павликовська товари „Народної Торговлі“ — одним словом ілюстрацію до твору: „Слідами батьків“

Та це тільки частина.

Більшість купців і купчих — це перші торговці в роді. Батько урядовець, дідо селянин, а воно до купецтва береться.

Думаю, добре, що так за молоду. Набере вправи і головне: побачить, що з цього можна жити. Коли не дуже добре (тяжкі часи!), то бодай так, якби жило, колиб покінчивши студії і маючи свідоцтво льояльности і подавшись на посаду і діставши її — не вилетіло з неї.

Не уявляю собі такого ярмарку перед війною. Вулиб мами злі, а тати ображені.

Нині мами усміхаються, а тати платять вступи і з признанням головами кивають..

— Так-так, вважаєте, пане добродію, колись наші купці з Царгородом торгували... Може знову будуть!...

Виглядає, що будуть...

Галактіон Чіпка.

ДИВОГЛЯДИ.

ЯК РЕДАҐУВАТИ ҐАЗЕТУ?

Найновіше число „Нової Зорі“ з дня 18. жовтня приносить на 1-ій сторінці 5 великих свіжих, актуальних новин. Вони такі: Перша: „Благословення хрестів. Жінкам заборонено малюватися в часі конґресу“. Це новина з Буенос Айрес. „В Еспанії горять церкви“. Третя: „Княгиня, що сама варить“ — про княжну Марину, наречену Юрія, сина англійського короля. Четверта: „Торт на три метри високий“ — теж про ту саму княжну та її нареченого, а саме про те, який торт приготовляють для них в Единбурґу. Пята: „Чому ґусениці сильно розмножилися“...

Неодин пригадує собі славну гумореску Марка Твайна „Як я редаґував хліборобську ґазету“. „Нова Зоря“ побиває Твайновий рекорд

РЕКОРД.

Американський механік Тот поставив кантом одне на одному 146 штук доміна.

СОЦІЯЛІЗАЦІЯ ГАДЮК.

Бразилійський уряд має намір соціялізувати всі приватні збірки гадюк. Фармери тримають у себе отруйні гадюки, які потім продають для наукових цілей і ведуть ними часто брудну торгівлю.

З концертової салі.

МАРІЯ СОКІЛ.

Товариство Письменників і Журналістів, користаючи з того, що артистка Марія Сокіл зупинилася на короткий час у Галичині, — улаштувало її концерт, призначуючи дохід для наших лемків. Вийшла з нього подвійна користь. Лемки дістануть дохід (саля заповнена), а львівські громадяни пізнали красу лемківських пісень, які у знаменитім опрацюванні наших композиторів М. Колесси і Л. Ревуцького прибрали гарну й оригінальну европейську форму і у зразковім виконанні співачки задовольнили найвибагливішого слухача. З інших українських пісень артистка співала три ґінґусові любовні пісні Василенка (зросійщений старий український композитор), композиції досить дешеві і може навіть з невеликим хистом зладжені, — і кілька народніх пісень Барвінського, *Ревуцького та Лисика.* Всі ці пісні співала М. Сокіл дуже добре і з повним зрозумінням стилю народніх пісень, дарма, що акомпаніятор не все вглублювався в інтенції солістки й автора.

У другій половині концерту почули ми знаменито виконані зразки оперового репертуару М. Сокіл, з яких найкращими і може найбільш підходячими для солістки і стилю її співу були дві ліричні арії Шарпантіє з оп. „Люїза“ і Коринґольда з оп. „Мертве місто“.

Після закінчення офіційної програми солістка радо докинула захопленій публиці кілька пісень.

Акомпаніювали дискретно А. Рудницький (форт.) і Є. Козулькевич (скрипка).

Роман Савицький.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „ЧУЖА ДИТИНА“, комедія на 3 дії *Шкваркина.*

Песа сучасного совітського автора, що має незвичайний успіх на совітських сценах і в Парижі. Молода дівчина артистка (у цій песі можна оповісти інтриґу, бо слухач знає її від самого початку) прикидається, що сподівається дитини. Це потрібне їй на те, щоб пережити ролю, до якої вона підготовляється в театрі. Кандидати до її руки та батьки на таку вістку реаґують ріжно і счиняється неабияка метушня.

Весь ґумор песи у ситуаціях, що нагадують паризьку фарсу і дотепах, можливих тільки у середовищі т. зв. нової суспільної дійсности. Гумор автора нагадує в неодному місці Зощенка: важко відріжнити сатиру від невинного жарту.

Який успіх має ця песа у Совітах довідуємось із одної статті „Комсомольської Правди“ (з з. ц. м.). Не тільки театри, але і клюби хотять мати цю песу у свому репертуарі. Після всяких добродійних вечорів із концертами та відчитами, дають, щоб поправити касу, „Чужу дитину“.

„Заступник директора санітарного відділу управи Жовтневої дороги пропонує влаштувати виклад одного лікаря на тему: „Як зберігти дитину“. — „Яку дитину? Чужу?“ — питають його. — Ні, свою. „Свої нікому не потрібні. Я не виконав іще свого промислово-фінансового пляну, а ви зі своїми дітьми тут лізете. Дайте чужу дитину“.

Ще один приклад. У Ленінграді на „Домі культури“ залізничників появилась таємна афіша: „Тільки один день. Сесія народнього суду. Ч у ж а д и т и н а. Білети продаємо“. В означений день саля суду була повнісінька. Всі пішли на виставу. На салю ввійшли судді. Це була звичайна судова розправа проти 28-літньої громадянки Максимової, що вбила свою дитину. Судді взяли гроші як за виставу песи Шкваркина, але директора Дому Культури засудили на 3 місяці примусових робіт.

Песа напевне матиме успіх і у Львові.

Ж. Д.

Відозви й комунікати.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА!

Десять років минає, як повстало у Львові „Товариство опіки над українськими емігри- тами". Його завданням було опікуватись тими, що їх доля примушує кидати Рідну Землю та на далекій чужині шукати кращих умовин життя, утримувати звязки з тими, що вже жи- чуть на чужині і врешті тим, що лишились у краю, помагати відшукувати пропавших чле- нів родин у ріжних іміграційних краях.

Цю працю виконувало „Товариство опіки над українськими емігрантами" при помочі ін- формаційних бюр, які безплатно давали устні та писемні поради й поучення, а також при по- мочі часопису „Український Емігрант", що його розсилано до всіх місцевостей у краю на те, щоб він подавав правдиві еміграційні вістки, найновіші еміграційні розпорядки та осторги перед злочинною роботою еміграцій- них обманців.

По стільки роках праці всеж таки ще й сьогодні трапляються випадки, що наші селя- ни падуть жертвою еміграційних мантіїв, від- даючи в їх руки свій останній важко запрацьо- ваний гріш. Бувають випадки, що несвідомі й легковірні одиниці, даючи віру обманствам агентів, десятки кільометрів пішки йдуть до Львова, щоб тут почути гірку правду, що їх обманули.

Ці випадки, як і те, що в останніх часах дається завважити деяке оживлення в еміґра- ції, спонукали Управу „Товариства опіки над українськими емігрантами" помістити цю при- гадку, що воно не припинило своєї діяльности і що всі заінтересовані в еміграції повинні звертатись за порадами тільки до нашого То- вариства.

Як і попередніми роками, „Товариство опі- ки над українськими емігрантами": інформує про всі можливости виїзду на чужину, про у- мовини життя і праці в чужих, як континен- тальних, так і заморських країнах і про най- актуальніші еміграційні розпорядки; полаго- джує для виїзджаючих всі справи та перед- виїздові формальности; помагає полишеним у краю родинам відшукувати їх членів, що про- пали на чужині; пише подання до влад і чужо- державних представництв у всіх еміграційних справах; підготовлює виїзди родин на поселен- ня, старається для них про пільги й охорону перед виїздом і після приїзду на нове місце за- мешкання; видає часопис „Український Еміг- рант", в якому вміщує найновіші еміграційні поради.

Подаючи цю пригадку до відома україн- ського громадянства, з особливим проханням звертаємося до Всечеснішого нашого Духо- венства, до всіх українських інтелігентів, що працюють по селах, до всіх освітніх і коопера- тивних діячів, щоб при кожній нагоді зверта- ли бачну увагу на нездорові еміграційні прояви серед нашого народу, були в контакті з „Това- риством опіки над українськими емігрантами" і тільки до нього спрямовували всіх, що потре- бують помочі й поучення.

Устні інформації подає Товариство без- платно, писемні за зворотом поштової марки.

Адреса Товариства: Львів, вул. Вишневець- ких ч. 4 (Еміграційний Дім).

За Управу Товариства:

М. Заячківський, президент. **Д-р А. Говикович,** секретар.

НЕ ДАЙМО МАРНУВАТИСЬ НАШІЙ МОЛОДІ.

По наших селах є багато молоді, що хоті- лаб учитися. Родичі, що їм не байдужа доля їх дітей, повинні післати їх до господарської школи, бо хліборобська освіта — це для них найкраще вивінування.

В **Шибалині** коло Бережан є **Рільничо-Го- сподарська Школа,** де можуть вступити **хлопці і дівчата** від 14 до 19 літ. Школа ця є дворічна, наука почнеться 5. листопада. Там крім загаль- ної і хліборобської освіти учаться дівчата шит- тя і домашнього господартсва (варити, пекти і т. д.), а хлопці теж кооперації, молочарства, майстерки і т. д.

Хлопці, що мають добрий голос і слух, ма- тимуть змогу при малій доплаті учитися дири- гентури і дяківства, а дівчата основніше кра- вецтва.

До господарської школи в Шибалині по- винні піти теж ті селянські хлопці й дівчата, що перервали гімназію чи семинарію, щоб не були т. з. недоуками, а мали і школу покінчену і до- брий фах у руках.

Кошт науки невеликий, так, що навіть бо- ніші можуть цю школу покінчити. Звертайтеся по ближчі вказівки до Управи Рільничо-Госпо- дарської Школи в Шибалині, пошта Бережани, долучивши поштову марку на відповідь.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Бр. Севастіян Симеон Бурак, ЧСВВ. помер 17. жовтня ц. р. в дрогобицькім мона- стирі. Покійний родився 24. травня 1867 р. в Жовкві. До василіянського Чина вступив у 1897 р. в Добромилі, де по новіціяті зложив 9. березня 1899 р. перші чернечі обіти. Врочисті обіти (професію) зложив у Крехові 14. січня 1904 р. Це був побожний і трудящий монах. Працював у ріжних монастирях: у Бучачі, Хре- стинополі, Крехові, Лаврові, Краснопущі, у- лашківцях, Михайлівці й Добромилі. Від двох років працював у Дрогобичі. В. Й. П.!

СПОРТ.

Хуст. С. К. „РУСЬ" (Ужгород) — РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СЛАВЯНСЬКИХ ДРУЖИН (Хуст) 12:1 (5:1).

В неділю 14. ц. м. відбулися в Хусті на Закарпат- ті змагання в копаному мячі між дружиною ужгород- ської „Руси", яка виступила без Кобзаря, і репрезен- тацією славянських дружин того міста. Противник „Руси" був дуже слабий, тому програв аж у відношен- ні 1 : 12. На місці Кобзаря, що, як відомо, лічить зла- нану ногу у шпиталі, грали на переміну Крайняк і Шандор. Голі для „Руси" стріляли Криж 7, Місчик 3, Крайняк 1, Суховський 1.

ХАРКІВ — КИЇВ 1 : 0 (1 : 0).

Дня 30. м. м. відбулися на київському стадіоні „Динамо" найцікавіші змагання в копаного мяча у цьо- му сезоні, а саме фінальні змагання між репрезента- ціями Харкова та Києва. Виграла ті змагання по завзя- тій боротьбі репрезентація Харкова, стрілявши одина- кого голя з карного. Видців 20.000.

ОЛЬДБОЇ СОКОЛА - БАТЬКА, ПОЗІР!

Руханка для ольдбоїв Сокола - Батька відбувається в руханковій салі при вул. Руській кожної середи і пятниці від год. 5—7 веч.

—o—

Нові книжки й журнали.

B. P. Stefanowski. BRYDŻ RACJONALNY. Wykład dla początkujących — zasady i analiza licytacji, rozgrywki wista. Zagadnienia ogólno-teoretyczne. Konwencje. — Międzynarodowy kodeks brydżowy. Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie 1935.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5.2?·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·90, Париж 34·90, Берлін 213·35, Цюріх 172·72, Амстердам 358·75, Прага 22·10, Італія 45·36, Нюйорк кабель 5·25 3/8, Нюйорк чеки 5·24 3/8.

Акції та цінні папери.

Банк Польський 95 1/2 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 18. жовтня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового	2·50 зол.
1 л. молока	0·14 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	3·60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 19. жовтня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Пантарки пріма	за 1 кг.	1·20	зол.
„ II кл.	„	0·90	„
Індики та індички I кл.	„	1·12	„
„ „ II „	„	0·80	„
Курята і кури I „	„	0·95	„
„ „ II „	„	0·65	„
Качки і гуси I „	„	0·70	„

Тенденція дещо сильніша.

ОПОВІСТКИ

Старшина кружка „Рідної Школи" в Буську повідомляє, що дня 2. листопада 1934 року в 11 годині передпол. у „Бусі на Гребді" відбудуться звичайні Загальні Збори.

Деканат Теольогічного Виділу Греко-кат. Богословської Академії у Львові повідомляє, що передординаційні і передконкурсові іспити в місяці листопаді **відбудуться дня 14-го замісць 7-го.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.